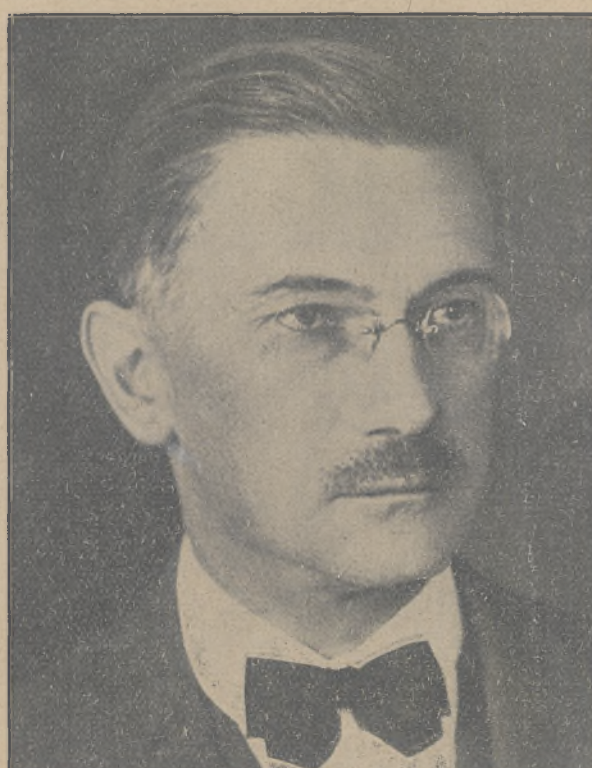
KOLEJOWE PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE

KOMUNIKAT № 1

Zarząd Główny, Warszawa, Hoża Nr. 54 m. 7. Telefon 527-54. Marzec — 1929 r.

Min. A. Kühn o P. K. W.



Karność, siła woli i moc fizyczna świadczą o dzielności obywatela.

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe ma na celu kształcenie tych cech wśród kolejarzy, z radością więc popieram rozwój tej organizacji na terenie Polskich Kolei Państwowych.

Alfons Kühn

ZAKŁADY GRAFICZNE, KSIĘGARNIA
I SKŁADY MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH
W MAŚLANKIEWICZ I F. JABCZYŃSKI,
WARSZAWA. NOWOGRODZKA 17
TELEFON 29-66

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe

Szeregi olbrzymiej armji pracy, budującej mocne podwaliny pod gmach naszego Państwa, wzmocnione zostały przez potężny, uświadomiony obywatelsko i karny oddział — Kolejowe Przysposobienie Wojskowe. Wchodzimy na wielki, rozległy teren pracy, świadomi szczytnych obowiązków, jakie bierzemy na swe barki, chcąc spełnić swoją powinność względem Odrodzonej i utrwalającej swe mocarstwowe stanowisko Ojczyzny.

„Wyścigiem pracy do potęgi Jutra" — hasło to, rzucone przez Wodza Narodu, stało się treścią każdego przedsięwzięcia. Głęboko odczuwając swe posłannictwo w wielkiej rodzinie narodów Europy i całego świata, chcemy oprzeć naszą przyszłość na nieskruszonych podstawach, zdobyć pełną niezależność gospodarczą, jak osiągnęliśmy suwerenność polityczną. Pracę swą kontynujemy z całą świadomością odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń.

Dobrobyt nasz, jaki zbobywany na wszystkich polach życia gospodarczego, musimy oprzeć na sile poczucia naszych obowiązków, aby rozpoczęte dzieło doprowadzić do końca, i na sile zbrojnej, aby dać odpór wrogom, mogącym czynić zakusy za nasz byt niepodległy.

Siły te powinniśmy z całem samozaparciem wydobyć, aby nie powtórzyły się nieszczęsne dzieje wieku XVIII. Spójrzmy w przeszłość, — ile krwi, trudów i poświęcenia kosztowało Naród polski zdobycie Niepodległości. Na kartach historji purpurą krwi i goryczą łez wylanych wypisane są walki konfederatów Barskich, Insurekcja Kościuszkowska i boje „za naszą wolność i waszą" Legjonów Dąbrowskiego; ile ofiar kosztowało nieudane Powstanie Listopadowe, ile kości polskich rozsianych jest na bezkresnych śniegach Sybiru, w tajgach i kopalniach, w kazamatach twierdzy Petropawłoskiej, Szliselburga i Kufsztajnu, ile szubienic przystroiło się kwiatem polskich patrjotów, co w 1863 r. porwali za broń, aby wyzwolić Ojczyznę z dławiącego uścisku ciemiężców; krew ludu, przelana podczas rewolucji w 1905 r., trud i męczeństwo Legjonów, co idąc za głosem Komendanta, bagnetami ryły granice „Tej, co nie zginęła" i w walce niejednokrotnie musiały brać na cel braci, we wraże odzianych mundury; wielkie ofiary w pierwszej wojnie Polski Niepodległej, po którą sąsiedzi już znów wyciągali drapieżne dłonie, — oto długa i bolesna litanja naszych wysiłków, przez które doszliśmy do niepodległego bytu państwowego.

Gdy przebrzmiały huki armat, które lat tyle niosły zagładę naszym niwom, gdy przygasły wreszcie łuny pożarów — każdy Polak zatknął bagnet w ziemię, a szablę przekuł na lemiesz i jął się pracy twórczej z takiem samem samozaparciem, jak przedtem bronił każdej piędzi przed najeźdźcą.

Owoce naszej pracy i cały nasz dorobek narodowy musimy jednak zabezpieczyć, musimy stworzyć siłę, któraby dałaby nam gwarancję dalszego rozwoju i rozkwitu. Całego ciężaru obrony nie możemy zrzucić na Armję; nie możemy również polegać na żadnych paktach i układach, które są przejawem mniej lub więcej szczerej chęci pokojowego normowania stosunków pomiędzy państwami. Wszyscy uroczyście wyrzekają się wojny, lecz równocześnie każdy wytęża siły, aby mieć jaknajwiększą ilość karabinów, dział, czołgów i samolotów oraz potężną flotę.

Dlatego musimy czuwać, — cały Naród, nie porzucając pracy twórczej, stanąć musi pod bronią!

Kolejarze, dzierżąc w swych rękach jeden z najważniejszych organów, jakie przyczyniają się do rozwoju gospodarczego Państwa — kolejnictwo, które i podczas wojny jest decydującym czynnikiem wygranej, — mając wysokie poczucie obywatelskiego obowiązku, również stanęli do pracy, zrzeszając się w „Kolejowem Przysposobieniu Wojskowem".

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe, pracując pod hasłem „wszystko dla Państwa", jako organizacja bezpartyjna, ma na celu osiągnięcie zadań, które ciążą na każdym kolejarzu jako obywatelu i żołnierzu, a więc, jak głosi statut: „współdziałanie z władzami rządowemi w kierunku pomnożenia sił obronnych Państwa przez wzięcie czynnego udziału w pracach przysposobienia wojskowego, urabianie karności, dzielności moralnej i fizycznej przez uprawianie wszelkiego rodzaju sportów i krzewienie zamiłowania do ćwiczeń fizycznych, kształcenie swych członków pod względem wojskowym i społeczno-państwowym; popieranie wszelkich usiłowań, zdążajacych do postawienia kolejnictwa polskiego na najwyższym poziomie sprawności wogóle, a na wypadek mobilizacji lub wojny w szczególności".

Mogą pojawić się głosy, że nie należy kolejarzom zabierać czasu pracami przysposobienia wojskowego, gdyż i tak każdy z nich musi odbyć powinność wojskową i przechodzić potem kilkotygodniowe ćwiczenia w szeregach. Gdy jednak weźmiemy pod uwagę stały postęp techniki wojennej i obszerny materjał, jakiego nie można dokładnie ogarnąć podczas kilkunastomiesięcznej służby, gdy zważymy, że wobec nowoczesnych sposobów walki przy pomocy lotnictwa i gazów, każdy obywatel, a szczególnie pracownik kolejowy, musi być obeznany i wyszkolony w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej — wówczas zrozumiałą się stanie dla wszystkich idea przysposobienia wojskowego. Pozatem uprzytomnić sobie musimy, że jednym z głównych zadań K. P. W. jest przygotowanie większości kolejarzy do służby wojskowo-kolejowej na wypadek wojny, służby odbywanej częstokroć w zupełnie odmiennych i cięższych warunkach niż normalnie.

Przysposobienie wojskowe nie jest więc „zabawą w wojsko", jak twierdzą niektórzy, lecz szkołą obywateli-żołnierzy i na terenie kolejowym takiej szkoły zabraknąć nie może. „Kolejowe

Przysposobienie Wojskowe" wzięło na swe barki trud spełnienia tych zadań i stąd wywodzi się jego istnienie. Niebywale szybkie tempo rozwoju świadczy, że K. P. W. ma rację bytu, i że ogół kolejarzy zrozumiał potrzebę przyjścia z pomocą Państwu.

Kolejowe Przysposobienie wojskowe cele swe osiąga przez tworzenie ognisk przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego wśród pracowników kolejowych i ich rodzin, prowadzenie prac przysposobienia wojskowego, organizowanie zebrań wewnętrznych dla członków, organizowanie odczytów, zebrań dyskusyjnych i t. p., przez wydawanie własnego czasopisma i broszur, oraz popieranie i rozszerzanie wydawnictw ideowo-pokrewnych".

Stawiając sobie za cel podniesienie sprawności kolejnictwa, organizacja nasza nie pominęła również w swym programie fachowego szkolenia swych członków. Ułatwiając pogłębienie fachowej wiedzy ogółu, K. P. W. chce nadto przyjść z pomocą tym, którzy zamierzają przygotować się do egzaminu dla objęcia wyższego stanowiska.

Organizacja sprawuje również opiekę nad materjalnemi potrzebami członków przez Bratnią Pomoc, kasy zapomogowe i pożyczkowe oraz dział ubezpieczeń, pragnąc przytem wpoić w członków K. P. W. tę wielką cnotę obywatelską, jaką jest solidarność społeczna.

Obejmując swą działalnością tak rozległe dziedziny, Kolejowe Przysposobienie Wojskowe grupuje w swych szeregach wszystkich kolejarzy bez różnicy przekonań politycznych i przynależności do związków zawodowych, a stojących jedynie na gruncie państwowości polskiej.

Praca wre i z każdym dniem powiększają się szeregi kolejarzy, uświadomionych pod względem wychowania obywatelskiego i przygotowanych do służby wojskowej, w każdej chwili gotowych pośpieszyć Państwu z pomocą i odepszeć wszelkie ataki wrogów zewnętrznych czy wewnętrznych.

W szeregach K. P. W. musi się znaleźć każdy kolejarz, który się czuje polakiem, aby wspólnym wysiłkiem budować gmach naszego Państwa i złożyć ofiarę swej pracy ku chwale Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Koleje jako czynnik obrony kraju

Ze wszystkich dotychczas istniejących na lądzie środków komunikacyjnych najważniejszym ze względu na zdolność przewożenia wielkich mas ludzi i materjału są koleje.

Nowoczesna wojna jest jednym olbrzymim ruchem tych mas, a los pojedyńczych bitew zależy dziś od lokalnej przewagi sił na danym odcinku frontu, dlatego też koleje stały się narzędziem wojennej taktyki, które umożliwia przesuwanie środka ciężkości wszystkich działań wojennych.

Ale wojny prowadzi obecnie nietylko armja walcząca, lecz cały naród — całe Państwo. Pojęcia: tył i front są obecnie względne. Obywateli Państwa trzeba podzielić na dwie armje: armję operacyjną i armję przemysłową.

Od dobrej organizacji armji przemysłowej zależy życie armji walczących.

Jednym z czynników najważniejszych, który rozprowadza tak na zagrożone miejsca, jak i po całym organiźmie państwowym, siły dające mu odporność i zdolność obrony przed nieprzyjacielem, są właśnie koleje.

Do ważniejszych zadań kolei w czasie wojny należy przedewszystkiem:

Przeprowadzenie mobilizacji, t. j. postawienie siły liczebnej oddziałów wojskowych na stopie wojennej przez szybkie przewiezienie rezerwistów z najdalszych zakątków Państwa do miejsc przeznaczenia mobilizacyjnego dadzą się przewidzieć i przygotować w czasie pokoju w różnych warjantach, zależnie od przewidywań strategicznych i taktycznych.

Wślad za tem następuje *wykonanie planu koncentracji wojsk i materjału,* polegające na przeprowadzeniu związanych z tem transportów żywego i martwego materjału. Plany tych transportów, oraz przygotowania do nich winny być również do najdrobniejszych szczegółów opracowane już w czasie pokoju i zasadniczo nie powinny być w ostatniej chwili zmieniane.

Szybkie, zgodne z celami strategicznemi ugrupowanie armji, zajęcie przez jej oddziały wyznaczonych stanowisk, wyprzedzenie pod tym względem poczynań nieprzyjaciela, stanowią często o pomyślnym przebiegu pierwszych kroków wojennych i są istotnym warunkiem ochrony własnego kraju przed zniszczeniem.

Operacje przeciwnika mogą wymagać zmiany pierwotnych planów wojennych, a w związku z tem koleje muszą w jaknajkrótszym czasie przeprowadzić odpowiednie zmiany swych planów transportowych. W ostatniej np. wojnie światowej Francuzi, licząc na poszanowanie neutralności Belgji przez Niemców, przewidywali w swoich planach operacyjnych skupienie sił wyłącznie u swej wschodniej granicy, spostrzegłszy jednak grozę ataku od północy, zdołali w ciągu 6 dni nietylko swe pierwotne plany odpowiednio przerobić, lecz także je przeprowadzić, tak że armja francuska w dniu 18 sierpnia 1914 roku stała już w pogotowiu na odparcie wroga.

Po ustaleniu się linji frontów powstają potrzeby *dowiezienia wszelkiego rodzaju uzupełnień i zaopatrzenia wojsk* pozostających na froncie z *równoczesną ewakuacją* znajdującego się tamże

balastu, ewentualnie z równoczesną racjonalną eksploatacją zasobów zajętego terytorjum. Wymienione zadania, zwłaszcza przy stałym pozycyjnym typie walk, mogą być względnie łatwo wypełnione przez kolej.

Dla przykładu, jak olbrzymiej pracy musiały dokonać koleje w czasie wojny światowej, wspomnę, że dla wyżywienia olbrzymich mas wojsk walczących trzeba było ogromnej ilości transportów żywnościowych, np. dla francuskiej armji w r. 1916 ilość pociągów, dowożących żywność, amunicję i różnego rodzaju materjały, wynosiła przeciętnie 230 pociągów na dobę. W r. 1918 ilość 420 pociągów ledwo nadążała zaspokoić wszystkie potrzeby armji francuskiej, a więc potrzeby armji francuskiej wzrosły w przeciągu dwóch lat wojny prawie dwukrotnie.

Możemy sobie zatem choć w przybliżeniu wyobrazić, jak wielkich wysiłków ze strony kolei wymagało zaspokojenie tak wielkich potrzeb armji.

Masowe przegrupowanie wojsk w czasie operacji, w którym to wypadku koleje stają się wprost narzędziem taktycznego manewru, stosowane zwykle w rozstrzygających momentach walki, przedstawiają dla służby kolejowej, zwłaszcza przy manewrowym typie wojny, szczególne trudności. Umiejętność i zdolność ich wykonania wybiły się na plan pierwszy w ostatniej wojnie światowej, przyczem ujawniła się cała ich ważność.

Nadzwyczajną sprawność w przerzucaniu sił podczas wojny światowej wykazały koleje niemieckie. Niemcy rozumiejąc, że mają do czynienia z ogromną przewagą swych przeciwników, przeciw którym nigdy nie byliby w stanie równocześnie na wschodzie i zachodzie wystawić choćby w przybliżeniu równorzędnych liczebnie sił, — trzymali się z góry taktyki osłabienia jednego z frontów do granic możliwości, by móc zebrać potrzebne siły do przeprowadzenia uderzenia na innym froncie, przerzucając całe armje z frontu zachodniego na wschodni i odwrotnie.

Prócz tych wysiłków koleje w czasie wojny muszą nadal spełniać swe gospodarcze zadanie wobec całego kraju. Czynność ta — zwłaszcza w długotrwałej, niszczącej wojnie, — może się wysunąć na czoło wszystkich zagadnień, a niewykonywanie jej grozi załamaniem i częstokroć koniecznością przedwczesnego zakończania wojny a nawet być może utratą owoców odniesionych zwycięstw.

Koleje, będące w czasie pokoju najistotniejszą częścią i regulatorem życia i rozwoju gospodarczego kraju, naogół winny być organizowane, administrowane i eksploatowane z punktu widzenia handlowego.

Niemniej jednak doświadczenie ostatnich wojen i rola, jaką w nich odegrały koleje, dowiodły, że przy tworzeniu nowych kolei muszą być w wysokim stopniu uwzględnione również interesy obrony kraju, a to zarówno przy wyznaczeniu i budowie nowych linji, jak przy organizowaniu tego dużego i skomplikowanego aparatu administracji. W interesie kraju aparat kolejowy musi być dobrze uposażony w środki i zaopatrzony w zapasy,—słowem musi osiągać maximum swej sprawności.

Sieć kolejowa ze względu na obronę kraju odpowiadać powinna zatem następującym warunkom:

Linje dróg żelaznych powinny być odpowiednio do geograficznego położenia kraju i dyslokacji wojsk pobudowane w ten sposób, aby umożliwiały bez żadnych powikłań uzupełnienie pojedyńczych oddziałów do ilości liczebnej, przewidzianej i niezbędnej do celów wojennych. Nadto ułatwiać winnyześrodkowanie wyższych jednostek bojowych w miejscowościach, odpowiadających założonym celom strategicznym.

Wyższe jednostki bojowe muszą posiadać zgóry upatrzone własne takie *linje dowozowe*, które, jak sama nazwa wskazuje, będą miały za zadanie dowozić na dany odcinek frontowy posiłki i materjał bojowy. Nie powinny one krzyżować się z linjami innych jednostek, gdyż okoliczność ta znacznie utrudniałaby prawidłowy i intensywny ruch pociągów.

Do szybkiego przesuwania środka ciężkości całego domniemanego frontu z jednego jego odcinka na drugi niezbędne są, prócz linji dowozowych, linje je, łączące t. j. tak zw. *linje rokadowe*, których zadaniem jest umożliwienie dysponowania grupami armji w dowolnych kierunkach.

Linje kolejowe, przeznaczone na potrzeby przemysłu wojennego, winny się znajdować w strefie zupełnie bezpiecznej, tak by nieprzyjaciel nie mógł ich łatwo opanować lub przeciąć; w razie przecięcia jednej z takich linji powinna istnieć możliwość zastąpienia jej inną podobną linją.

Z uwagi, że opanowanie węzłów kolejowych w czasie wojny nietylko paraliżuje ruch pojedyńczych linji kolejowych, lecz nadto całe pociągi wystawia na łup przeciwnika, należy obierać punkty przecięcia się linji dowozowych i rokadowych w miejscach, które są położone poza sferą nieprzyjacielskich działań zaczepnych.

Techniczne urządzenie linji kolejowych pod względem ich zdolności przewozowej i przepustowej winno odpowiadać celom ich wojennej eksploatacji. A więc ilość stacji wymijnych (mijanek) i wodnych, tudzież ich wzajemne oddalenie powinny być przewidziane tak, by dana linja przepuścić zdołała niezbędną dla operacji wojennych ilość pociągów na dobę. Ponadto wszelkie urządzenia na stacjach, jak również ilość i długość torów oraz ramp ładunkowych i inne podobne szczegóły winny być ściśle dostosowane do wzmiankowanej przelotności linji.

Wreszcie natężenie ruchu wojennego wymaga przydzielenia do każdej linji odpowiednio do jej strategicznego znaczenia dostatecznej ilości taboru i wystarczającej sprawnej obsługi, oraz zapewnienia dla każdej linji dostatecznych zapasów paliwa, smarów i innych materjałów.

Z powyższych uwag wynika, że względy strategiczne wymagają najkorzystniejszego położenia sieci kolejowych do stref obronnych, t. j. przypuszczalnej linji frontów, a eksploatacja tej

sieci w czasie wojny uwzględnić winna przedewszystkiem cele operacyjne armji.

By kolej mogła wszystkie wymagane od niej w czasie wojny zadania spełnić sprawnie, t. j. szybko i dokładnie, musi być również zawczasu określony na wypadek wojny wzajemny stosunek cywilnych władz kolejowych do wojskowych, oraz stosunek ich zależności. Winien być również dokładnie przeprowadzony podział pracy i rozgraniczenie kompetencji, jednem słowem musi być ustalony pewien system i pewna celowa logiczna i konsekwentna organizacja tego, co nazywamy „wojskową służbą kolejową“ lub „wojskowem kolejnictwem“.

Najlepsza organizacja, wyszkolenie i przygotowanie kolejnictwa wyłącznie wojskowego nie może zastąpić normalnego, odpowiednio zorganizowanego i zaopatrzonego oraz już w czasie pokoju sprawnie działającego kolejnictwa cywilnego. W czasie wojny musi się nim wojsko posługiwać, wyzyskując ten aparat do działań wojennych i zastępując, względnie uzupełniając go tylko, gdzie on sam swego zadania w odpowiedni sposób, dyktowany warunkami chwili, wykonać nie może.

Sprawę wyzyskania kolei do działań wojennych reguluje w Polsce ustawa „O kolejach w czasię wojny“ z dnia 27 marca 1920 r. — Ustawa coprawda ramowa, dająca jednak, za względu na swe szeroko zakreślone ramy, możność szczegółowej, daleko idącej, interpretacji, która jest kwestją wzajemnej umowy między Ministerstwami Spraw Wojskowych i Komunikacji.

Art. 6 tei Ustawy powiada, że koleje mogą być dekretem Naczelnika Państwa w czasie wojny poddane mocy ustaw wojennych. W tym wypadku na kolejach wszelkie rozmyślne naruszenia lub zaniedbania obowiązków zawodowych, obniżające sprawność kolei, samowolne porzucenia służby, wszelka agitacja, mogąca przynieść szkodę ruchowi kolejowemu lub wywołać chwilowy zastój w tymże, oraz czyny, zagrażające temu ruchowi, uważane są za przestępstwo przeciwko sile zbrojnej Państwa i jako takie podlegają właściwości sądów wojskowych.

U nas sądy wojskowe ścigać będą takie przestępstwa bez względu na to, czy popełnione zostały one przez osoby, należące do personelu kolejowego, czy też osoby postronne. — We Francji cały personel kolejowy podlega w czasie wojny prawom i przepisom wojskowym i jako taki jest sądzony przez sądy wojskowe. Jest to konsekwencja przyjętej we Francji zasady podporządkowania służby kolei w czasie wojny wyłącznie władzy wojskowej.

Rozpatrując pod kątem powyższych uwag układ sieci kolejowej w Polsce, musimy z przykrością stwierdzić, że nie w zupełności odpowiada ona wszystkim potrzebom obrony naszego Państwa. Rzecz to zupełnie zrozumiała.

Państwo Polskie przyjęło od zaborców sieć kolejową trzech różnych systemów komunikacyjnych. Budowa i rozwój tej sieci odbywały się do czasów wskrzeszenia Polski w 3-ch dzielnicach zupełnie odrębnie, bez należytego związku i w rozmaitych warunkach dla potrzeb *nie Polski,* jako całości, ale 3-ch państw rozdzielonych granicami politycznemi i celnemi, a pojmujących potrzebę kolei w różnym stopniu. Tak naprzykład zachodnia połać b. Królestwa Polskiego posiada w stosunku do swej powierzchni bardzo mało rozwiniętą sieć kolejową, gdyż w planach strategicznych rosyjskich właściwą linję obronną stanowić miała dopiero Wisła. Wskutek togo sieć kolejowa polska przedstawia zlepek 3-ch części dróg żelaznych byłych państw zaborczych i stanowi koglomerat linji, nieprzystosowany do potrzeb jednego państwa.

Nierównomierność w rozplanowaniu naszej sieci kolejowej pochodzi stąd, że każdy z 3-ch odłamów tej sieci był narzędziem do popierania centralistycznych tendencyj tych państw zaborczych, do których dany odłam należał, oraz środkiem utrudniającym zbliżenie dzielnic między sobą, a ułatwiającym obronę każdego zosobna byłych państw zaborczych.

Jeżeli przeciwstawimy nowym potrzebom strategicznym i politycznym naszego Państwa, oraz nowym jego drogom gospodarczym istniejącą sieć kolejową, przekonamy się, jak wielkie ona braki posiada i jak wiele ogniw trzeba stworzyć, aby tę siatkę o pustych polach i szerokich okach związać w ustrój, przystosowany do nowych potrzeb.

Państwo Polskie stanęło od początku swego wskrzeszenia wobec ogromu pracy w celu zjednoczenia 3-ch odrębnych organizmów kolejowych, usunięcia braków przez budowę nowych połączeń i przystosowania sieci kolejowej do nowych potrzeb gospodarczych, politycznych i obrony Państwa.

Ostatnia wielka wojna światowa potwierdziła wypowiedzianą przez Moltkego zasadę, że „koleje lepiej bronią kraj, niż twierdze“.

Muszą to jednak być koleje przygotowane pod każdym względem do wykonania zadań, jakich od nich wymagać będzie obrona Państwa.

Obecny stan gospodarczy Polski, jego przyczyny i widoki na przyszłość

Nikt, kto uważnie przygląda się całemu szeregowi przejawów życia gospodarczego w kraju, nie będzie przeczył, że niedomagania w gospodarstwie narodowem dają się ostatnio odczuwać w całym szeregu gałęzi produkcji przemysłowej czy rolnej, zarówno jak i w handlu, samo jednakże stwierdzenie faktu nie wystarcza. Trzeba ustalić przedewszystkiem, na czem te niedomagania polegają i jaka jest ich przyczyna, a dopiero wówczas można wyciągnąć właściwe wnioski.—Rozpatrując stan gospodarczy kraju, zacząć należy przedewszystkiem od sytuacji w rolnictwie. Polska bowiem, jak obecnie, jest krajem o przeważającej produkcji rolniczej. Otóż w rolnictwie sytuacja przedstawia się niezbyt pomyślnie. Główną bolączką rolnictwa jest wyjątkowo niski w tym roku gospodarczym stan cen zboża oraz niskie ceny żywego inwentarza. W pierwszym wypadku dotknięta jest przedewszystkiem większa własność rolna, w drugim włościanie wogóle.

Cóż wpłynęło na ten stan rzeczy? Jeśli chodzi o ceny zboża, to na ich ukształtowanie się wpłynęła polityka zbożowa rządu, który, nie chcąc dopuścić do drożyzny chleba i mając na względzie interesy ludności miejskiej, wprowadził cło na zboże wywożone z Polski w okresie po zbiorach. Miało to na celu zahamowanie zbyt gwałtownego wywozu i umożliwienie rządowi gromadzenia rezerw zbożowych na okres przednówka, kiedy zjawiskiem prawie normalnem u nas była zawsze silna zwyżka cen chleba. Ta przewidująca i zdrowa w zasadzie polityka rządu, chroniąca kraj od kupowania na wiosnę drogiego zboża zagranicą, spowodowała jednak w tym roku zbyt silną zniżkę cen zboża i osłabiła finansowo większe gospodarstwa rolne.

Przechodząc dalej do zniżki cen na bydło, trzeba stwierdzić, iż na to zjawisko wpłynęły przyczyny niezależne od rządu, mianowicie trudności, stawiane polskiemu wywozowi bydła do Austrji. Oba te zjawiska t. j. niskie ceny zboża i bydła spowodowały potrzebę kredytów dla rolnictwa, osłabionego zarówno w swej zdolności nabywania produktów przemysłowych jak i płacenia podatków.

Przemysł oczywiście odczuwa osłabienie zdolności nabywczej tak znacznego odsetku ludności kraju jak ludność rolnicza. Z drugiej strony przemysł i handel odczuł niewątpliwie niezwykle surową zimę, która na cały szereg gałęzi wpłynęła bardzo ujemnie. Stąd wzrost weksli protestowanych, co jest zwykle zapowiedzią upadłości szeregu firm. Obok tego stanu rzeczy najdotkliwszą bolączką naszego życia gospodarczego jest niezwykła drożyzna pieniądza. Brak kapitałów powoduje wysokie, lichwiarskie procenty, a co zatem idzie, podraża kalkulację przemysłową, jak i handlową, przyczyniając się do drożyzny wogóle i odbijając się ujemnie na interesach zarówno konsumenta jak i producenta.

Kwestja dopływu kapitałów na rynek prywatny jest sprawą decydującego znaczenia dla naszego życia gospodarczego, ale równocześnie jest to sprawa dostatecznie trudna do przeprowadzenia.

Przy tem zagadnieniu należy sobie postawić dwa pytania. Po pierwsze, czem należy wyjaśnić ten dotkliwy dla naszego życia gospodarczego brak gotówki, powtóre zaś, w jakim stopniu i czy wogóle rząd w stanie jest tej bolączce zaradzić.

Otóż najpoważniejsi ekonomiści nasi stwierdzają, iż na brak kapitału, nie tylko zresztą u nas, lecz i w Europie, wpłynęło stanowisko kapitalistów amerykańskich, tych najpoważniejszych po wojnie dostawców pieniędzy dla świata. Obecnie panuje w Ameryce bardzo silna zwyżka na akcje przemysłowe, co spowodowało, iż kapitaliści amerykańscy ściągają z Europy swe kapitały na akcję spekulacyjną papierami przemysłowemi i nie udzielają, rzecz prosta, nowych kredytów zbiedniałej Europie. To zjawisko musiało się odbić ujemnie i na naszym rynku pieniężnym i spowodować niedomagania wyżej przytoczone.

A teraz odpowiedź na drugie pytanie. Czy rząd może wpłynąć na poprawę sytuacji. Niewątpliwie tak. Wskazuje przedewszystkiem na to znakomity stan skarbu państwa. W ciągu pierwszych dziesięciu miesięcy bieżącego roku skarbowego skarb uzyskał 164 miljony nadwyżki nad wydatkami, ponadto skarb państwa dysponuje rezerwą gotówkową w wysokości pół miljarda złotych, nie licząc, iż na inwestycje zwiększające majątek państwa przeznaczono w budżecie przeszło drugie pół miljarda złotych. Państwo więc w przeciwieństwie do gospodarstwa prywatnego, cierpiącego na brak kapitałów, dzięki planowej i rozumnej gospodarce rządów Marszałka Piłsudskiego, dysponuje olbrzymiemi kapitałami.

Oczywiście rezerwy gotówkowe skarbu nie mogą być w całości rzucone na rynek prywatny, tem niemniej jednak rząd w tym stanie rzeczy może przez odpowiednią politykę lokowania swych nadwyżek budżetowych bardzo wydatnie ulżyć rynkowi prywatnemu. I nie tylko ten jeden sposób jest do dyspozycji rządu. Najważniejsze wszakże jest to, że skarb państwa jest w takim stanie, iż gwarantuje naszemu życiu gospodarczemu najpierwszy warunek dobrobytu i zdrowia gospodarczego — stałość waluty.

Jeśli się przy tem zważy, że według ostatnich obliczeń najgłośniejszych ekonomistów światowych, Polska zajmuje trzecie z kolei—po Anglji i równinie niemiecko-francuskiej — miejsce co do wartości swych bogactw naturalnych, to fakt, iż Polska tak

bogata i zasobna z natury, jest równocześnie z państwem o absolutnie ustabilizowanej walucie, nie tylko pozwala, ale i nakazuje patrzeć ze spokojem w przyszłość.

Trudności gospodarcze przeżywa nie tylko Polska. Główną rzeczą jest to, że trudności są przejściowe, a rząd ma środki, aby je usunąć.

Rządy Marszałka, które uzdrowiły gospodarkę skarbu państwa, osiągając niezachwianą walutę i pełne kasy skarbowe, niewątpliwie przystąpią obecnie do uzdrowienia gospodarki prywatnej. W każdym razie nic w obecnym stanie gospodarczym Polski nie uprawnia do obaw i pesymizmu. Wprost przeciwnie — przegląd sytuacji wskazuje, że jesteśmy panami naszego losu, a to wystarcza, aby rząd usunął niedomagania przejściowe.



S. P.

FERDYNAND FOCH

Marszałek Francji, Polski i Anglji,

Kawaler „Legji Honorowej", „Virtuti Militari" I kl. i wielu innych Orderów Francuskich i zagranicznych,

Naczelny Wódz Armij Sprzymierzonych Francji, Anglji, Belgji i Stanów Zjednoczonych,

Pogromca Niemiec

zmarł w Paryżu w wieku lat 78.

Francja straciła w Zmarłym swego najwybitniejszego żołnierza, wielkiego Wodza i gorącego patrjotę, Polska zaś najlepszego i wypróbowanego przyjaciela.

Śmierć ś. p. Marszałka Ferdynanda Focha okryła żałobą cały świat, — bowiem kryształowa dusza, prawy charakter i genjusz wojskowy Wielkiego Wodza zjednały Mu powszechną miłość i głęboki szacunek.

Cześć Jego Pamięci!

Ubezpieczenie na życie jako jedna z najdogodniejszych form oszczędności

Ubezpieczenie na życie jest jedną z najbardziej celowych i dogodnych form praktycznej oszczędności.

Oszczędność nie jest zbytkiem, lecz jednym z pierwszych obowiązków wobec siebie i swojej przyszłości, wobec rodziny i społeczeństwa, niestety, spełnienie tego obowiązku jest niezmiernie trudne. Każdy rozumie, że życie może mu przynieść wiele przykrych niespodzianek, których nikt nie jest w stanie przewidzieć. Każdy wie, że powin en się na czarną godzinę zabezpieczyć, że pow en sobie stworzyć jakiś zapas środków do życia, z którego mógłby czerpać wówczas, kiedy nie będzie mógł tych środków własną pracą zdobyć. Ale jakże mało jest tych, którzy potrafią zmusić się, aby ze swego dochodu choćby drobną część stale odkładać. Wtedy dopiero uwydatniają się korzyści ubezpieczenia na życie, gdy wśród doświadczeń losu posiada się fundusze ze stawek ubezpieczenionych.

Zawierający ubezpieczenie zobowiązuje się do płacenia co miesiąc, kwartał lub rok jakiejś drobnej kwoty, dostosowanej do wysokości dochodu, a wzamian za to otrzymuje po upływie pewnej ilości lat określoną zgóry sumę. Ponadto uzyskuje on zapewnienie, że w razie jego wcześniejszej śmierci ten sam kapitał wypłacony zostanie jego rodzinie.

Ubezpieczenie na życie ma ogromną przewagę nad dorywczem odkładaniem pieniędzy „na czarną godzinę", co najlepiej udowodnia następujący przykład: ojciec rodziny postanawia sobie, celem zapewnienia swoim najbliższym bytu po jego śmierci, odłożyć 1.000 zł., odkłada więc co miesiąc 6 złotych. Po roku umiera, rodzina zaś otrzymuje tylko to, co zdążył on w ciągu tego roku odłożyć, t. j. 72 zł. O ile ubezpieczyłby się na życie na 1.000 zł., to rodzina otrzymałaby tę lub podwójną sumę zawsze, bez względu nawet na to, że śmierć jego mogłaby nastąpić w miesiąc od daty początkowej ubezpieczenia.

Chcąc ułatwić swoim członkom korzystanie z tej najkorzystniejszej pod każdym względem formy oszczędności, Zarząd Główny Kolejowego Przysposobienia Wojskowego opracowuje obecnie projekt Kasy Samopomocy Koleżeńskiej członków naszej Organizacji i ich rodzin, który umożliwi im ubezpieczenie się przy opłaceniu mininalnych składek miesięcznych i da cały szereg korzyści, a mianowicie:

1) po upływie umówionego zgóry terminu suma ubezpieczenia będzie wypłacona członkom Kasy;

2) w wypadku wcześniejszej śmierci, chociażby nastąpiła ona po opłaceniu pierwszej dopiero składki miesięcznej, suma ubezpieczeniowa wypłacona zostanie rodzinie względnie osobie, zgóry przez ubezpieczonego wyznaczonej;

3) w razie śmierci, spowodowanej przez nieszczęśliwy wypadek, bez wzgledu na to, czy miał on miejsce przy pracy zawodowej, czy też nie, wypłacona zostanie podwójna suma ubezpieczenia; w zastosowaniu ubezpieczeń dla kobiet, za nieszczęśliwy wypadek uważana będzie również śmierć przy poradzie;

4) podwójna suma ubezpieczenia wypłacona również będzie, o ile śmierć nastąpiła na skutek ukąszenia przez wściekłego psa, jadowitego węża i t. d.

5) pełna suma wypłacona zostanie nawet w wypadku śmierci ubezpieczonego na wojnie;

6) po 3-ch latach ubezpieczenia, o ile wszystkie składki na ten czas zostały wpłacone, może ubezpieczony zrzeć się dalszego opłacania składek, — w tym wypadku wpłacone dotychchczas składki zostaną mu zwrócone, po potrąceniu pewnej kwoty na koszty likwidacji;

7) wreszcie ubezpieczonym będzie przysługiwało prawo zaciągania długoterminowych pożyczek na bardzo dogodnych warunkach.

Wobec ogromnego zainteresowania, jakie projekt ten wzbudził wśród członków K. P. W., Zarząd Główny pracuje intensywnie nad jaknajszybszem jego zrealizowaniem.

O dalszych postępach tej akcji zostaną członkowie K. P. W. w krótkim czasie zawiadomieni.

Prezes Zarządu Głównego K. w Belwederze

W dniu imienin Budowniczego Państwa Polskiego i Wodza Narodu, Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, Prezes Zarządu Głównego Kolejowego Przysposobienia Wojskowego Władysław Starzak złożył na ręce braci Pana Marszałka: Jana i Kazimierza Piłsudskich, życzenia imieninowe od Organizacji dla Komendanta.

Sprawy organizacyjne

Minister Komunikacji a Kolejowe Przysposobienie Wojskowe

Minister Komunikacji inż. Alfons Kühn wydał w dn. 18 XII. 28 r. do Prezesów Dyrekcji K. P. okólnik (Nr. Pr. 11093/28), w którym między innemi oświadcza:

„Mając na względzie wielkie znaczenie działalności organizacyj kulturalno-oświatowych, humanitarnych i sportowych, oraz ceniąc tego rodzaju pracę społeczną dla dobra licznych rzesz pracowników kolejowych, proszę Panów Prezesów o udzielenie . . . . . . Kolejowemu Przysposobieniu Wojskowemu, mającemu za zadanie wychowanie fizycz-

ne i szerzenie karności, jaknajdalej idącego poparcia. Celem umożliwienia realizacji zamierzonych celów należy . . . . . . udzielać w miarę możności lokali w budynkach kolejowych na zebrania, ćwiczenia, wykłady, zezwalać pracownikom Dyrekcji na urządzanie kursów, wykładów, pokazów i w miarę możności służbowych zwalniać od zajęć.

W czasie odbywanych przezemnie wizytacyj Dyrekcji mają wspomniane Organizacje zgłaszać sie do mnie ze sprawozdaniem z ich działalności".

Minister
(—) Kühn.

Okólnik P. U. W. F. i P. W.

Ministerstwo Spraw Wojskowych *Warszawa, dn. 11.III 29 r.*

Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego

L. dz. 679 P. W.

Tel. wewn. S. G. 151

Program przysp. wojsk. w stow. „Kol. Przysp. Wojsk."

(Według rozdzielnika)

W pracy przysposobienia wojskowego członków organizacji Pracowników Kolejowych „Kolejowe Przysposobienie Wojskowe" zależnie od ich stosunku do służby wojskowej należy podzielić na trzy grupy:

I. Pracownicy kolejowi zaliczeni do rezerwy i pospolitego ruszenia oraz niezdolni do służby wojskowej.

II. Pracownicy kolejowi wieku przedpoborowego.

III. Kobiety-rodziny pracowników kolejowych.

Dla grupy pierwszej podaję program prac p. w. w załącznikach.

Przy rozpoczęciu prac p. w. tej grupy należy wejść w ścisły kontakt z obwodowymi komendantami p. w. lub powiatowymi komendantami p. w., to jest oficerami, którzy z ramienia wyższych władz wojskowych prowadzą i nadzo ują pracę p. w. w terenie oraz udzielają pomocy w określonych im granicach.

Jest wskazane, aby praca p. w. była prowadzona pod kierunkiem tych oficerów, przez własnych instruktorów, t. j. oficerów i podoficerów rezerwy członków organizacji K. P. W., którzy posiadają konieczne do tego celu kwalifikacje.

Przysposobienie wojskowe wśród obywateli w wieku przedpoborowym prowadzi się w jednostkach p. w. podległych całkowicie pod względem wyszkolenia powiatowym komendantom p. w.

Członków K. P. W. II-ej grupy należy zgłaszać do istniejących najbliższych jednostek p. w. lub też tworzyć z nich nowe jednostki p. w., które będą pracowały według programu wydanego przez M. S. Wojsk. Państw. Urząd. WF. i PW. za L. dz. 4142/P. W. 28. pod kierownictwem powiatowych komendantów p. w.

Grupa III-cia członków K. P. W. winna być zorganizowana w myśl instrukcji M. S. Wojsk. Państw. Urząd WF. i PW. L. dz. 6629/PWK. w jednostki pwk. i prowadzić prace p. w. według programu wydanego za L dz 377/4 Og. Ogr.

Wymienioną instrukcję i program załączam.

O bliższe szczegóły odnośnie organizacji pracy pw. w tej grupie należy się zgłaszać do Okręgowych Urzędów WF. i PW.

We wszystkich trzech grupach członków K. P. W. stowarzyszenie prowadzi samodzielnie pracę kulturalno-oświatową i społeczną, której celem winno być urabianie wzorowych obywateli, a w szczególności gotowości moralnej służenia obronie państwa z całym poświęceniem.

Również samodzielnie winno prowadzić stowarzyszenie pracę nad wyrobieniem i utrzymaniem tężyzny fizycznej drogą prowadzenia racjonalnej gimnastyki, uprawianie gier i zabaw sportowych oraz różnych sportów.

Praca ta podlega jednak kontroli odnośnych organów pw. ze względu na konieczność osiągania rezultatów i racjonalnego prowadzenia w. f. wymaganych przez poszczególne programy p. w.

Ponadto stow. winno dążyć do uzyskiwania i samodzielnego urządzenia terenów i lokali dla celów wf., służących do użytku tak członków stowarzyszenia, jak i ich rodzin i ogółu pracowników kolei danego ośrodka.

Zastępca Dyrektora Państwowego Urzędu
Wych. Fiz. i Przysp. Wojsk.
(—) Błoński — Major

Rozdzielnik:

D-ca O. K. Nr. I. Warszawa.
" " " " II. Lublin.
" " " " III. Grodno.
" " " " IV. Łódź.
" " " " V. Kraków.
" " " " VI. Lwów.
" " " " VII. Poznań.
" " " " VIII. Toruń
" " " " IX. Brześć n/B
" " " " X. Przemyśl.
Min. Komunikacji.
Oddz. IV. Sz. Gł.
Zarz. Gł. St. „Kol. Przysp. Wojsk".

Organizacja Kolejowego Przysposobienia Wojskowego

Organizacja Władz K. P. W. przedstawia się następująco:

1) Zarząd Główny w Warszawie,

2) Zarządy Okręgów, odpowiadające terytorjum Dyrekcji K. P.

3) Zarządy Ognisk. Zasadniczo na każdej stacji po jednym Ognisku; jeżeli jednak warunki lokalne tego wymagają np. z powodu dużej odległości Zarządu od miejsca codziennej pracy członków, to przy dostatecznej ilości członków, wymaganej do zorganizowania Ogniska, należy tworzyć drugie Ognisko.

Na czele każdego Zarządu stoi prezes, a w skład Zarządu wchodzą: sekretarz, skarbnik i kierownicy wymienionych poniżej 6 referatów:

1) Referatu Wyszkolenia, (Przysposobienie Wojskowe, ogólne i kolejowe, oraz Wychowanie Fizyczne).
2) Referatu Organizacyjnego,
3) " Bratniej Pomocy,
4) " Fachowo-Kolejowego,
5) " Kulturalno-Oświatowego i
6) " Prasowego.

Całokształt życia organizacyjnego K. P. W. podzielony jest pomiędzy poszczególnych członków Zarządu, jak następuje.

1) Referat Wyszkolenia.

Kieruje sprawami P. W. członków w kierunwojskowym i wojskowo-kolejowym, oraz sprawami wychowania fizycznego. Układa szczegółowe programy wyszkolenia w porozumieniu z odnośnemi władzami P. W. i W. F.. prowadzi ewidencję członków, biorących udział w pracach P. W. i W. F., sporządza sprawozdania o kierunku i postępie prac w tej dziedzinie.

Przy opracowaniu zadań tego referatu były wzięte pod uwagę następujące wytyczne:

a) praca p. w. ma zapewnić tym pracownikom kolejowym, którzy jeszcze w wojsku nie służyli, nabycie podstawowej wiedzy wojskowej, by do służby czynnej szli z pewnym zasobem wiadomości i po przebyciu odpowiednich ćwiczeń wojskowych w K. P. W. mogli uzyskać ulgę w postaci skrócenia czynnej służby wojskowej.

b) Praca p. w. rezerwy ma przypomnieć pracownikom kolejowym, którzy już w wojsku służyli, odbytą służbę i pogłębić nabytą wiedzę przez odbywanie ćwiczeń i wykładów, zapoznając ich z nowoczesną wiedzą wojskową, a specjalnie ze zdobyczami w zakresie kolejnictwa.

c) Praca W. F. ma wyrabiać karność, dzielność moralną i fizyczną, tak wśród pracowników kolejowych, jak i ich rodzin.

Celem wykonania tych zadań został przygotowany program, już uzgodniony i zatwierdzony przez P. U. W. F i P. W.. Odpisy tego programu otrzymali Dowódcy O. K. do wiadomości. Dalszy program w zakresie P. W., a zwłaszcza program wojskowo-kolejowy jest w opracowaniu przez Ministerstwo Komunikacji łącznie z Oddziałem IV. Sztabu Głównego.

W ten sposób przystępujemy do zrealizowania właściwego celu naszej Organizacji. Rzecz naturalna, że przy opracowaniu wymienionego programu były przedewszystkiem wzięte pod uwagę warunki pracy członków K. P. W., by nie obciążać wolnego czasu, przeznaczonego na wypoczynek.

2) Referat Organizacyjny.

Prowadzi akcję w kierunku tworzenia nowych Ognisk K. P. W., prace związane z życiem i rozszerzaniem się istniejących. Sporządza sprawozdania i prowadzi ewidencję istniejących Ognisk i członków, przeprowadza zatwierdzenia, wykreślenia i wykluczenia członków, wydaje legitymacje członkowskie.

3) Referat Bratniej Pomocy.

Udziela członkom opinij, porad i pomocy we wszystkich sprawach, mających związek z przynależnością do Organizacji i stosunkiem służbowym, oraz udziela pomocy materjalnej przez założenie kasy samopomocy koleżeńskiej i działu ubezpieczeń, w jaknajdogodniejszej i najprzystępniejszej formie.

4) Referat Fachowo-Kolejowy.

Załatwia wszelkie sprawy związane z zamierzeniami, zdążającemi do usprawnienia organizacji pracy w kolejnictwie polskim i do postawienia jej na najwyższym poziomie sprawności wogóle, a w szczególności na wypadek mobilizacji i wojny.

Referat ten zajmuje się:

a) organizacją wykładów, mających na celu podniesieniu poziomu wiedzy fachowej ogółu członków,

b) organizacją kursów, przygotowujących do egzaminów, wymaganych przez władze P. K. P. do uzyskania wyższego stopnia służbowego.

c) opracowaniem potrzebnych przepisów, instrukcyj, podręczników i t. p.

d) prowadzeniem ewidencji członków, biorących udział w wykładach i kursach i sporządzaniem sprawozdań z postępów i wyników pracy w tej dziedzinie.

5) Referat Kulturalno-Oświatowy.

Prowadzi pracę nad podniesieniem ogólnego poziomu wykształcenia oraz wychowania obywatelskiego. W tym celu organizuje odczyty i pogadanki, zapraszając albo specjalnych prelegentów z poza Organizacji, albo wyznaczając ich ze swego grona. Ponadto organizuje wycieczki, koncerty, akademje i zebrania towarzyskie. Nadsyła sprawozdania ze swych poczynań, które będą drukowane w Komunikatach K. P. W.

Przy realizowaniu programu K. P. W. należy szeroko uwzględniać działalność kulturalno-oświatową i wychowanie obywatelskie. Zarządy Okręgów i Ognisk winny w pierwszym rzędzie przystąpić do pracy w tym dziale.

6) Referat Prasowy.

Zbiera materjały w celu perjodycznego wydawania „Komunikatów K. P. W.", które w przyszłości przekształcone zostaną w wydawnictwo perjodyczne. „Komunikaty K. P. W." składać się będą z dwóch części: 1-ej, omawiającej zagadnienia ogólno-państwowe i fachowe, które mają specjalne znaczenie dla kolejnictwa i kolejarza polskiego, oraz 2-ej — organizacyjnej, zawierającej dane, nadsyłane przez Okręgi i Ogniska, z życia tychże, sprawozdania Zarządu Głównego, polecenia Zarządu Głównego do niższych instancyj i t. p.

Ref. Prasowy zajmuje się propagandą idei i haseł K. P. W. wśród kolejarzy i społeczeństwa.

7) Sekretarjat.

Do funkcyj sekretarza należy prowadzenie ogólne całej biurowości, a w szczególności wpływającej i wypływającej korespondencji, segregowanie jej i przydzielanie do właściwych referatów, prowadzenie dziennika korespondencyjnego, terminowe sporządzanie i wysyłanie sprawozdań miesięcznych, protokułowanie posiedzeń i t. p.

Sekretarz winien utrzymywać stały kontakt ze wszystkimi członkami Zarządu i być obeznany możliwie dokładnie z całokształtem prac danej jednostki organizacyjnej.

8) Skarbnik.

Skarbnik prowadzi kasowość, jest odpowiedzialny za terminowe ściąganie składek i za terminowe przekazywanie kwot, przypadających Zarządowi Okręgowemu, wzgl. Głównemu. Sporządza mięsięczny raport kasowy.

Ogólny program pracy K. P. W.

Zgodnie z § 4 statutu K.P.W. program pracy zdąża w następujących kierunkach:

1) Przygotowania obrony państwa przez czynny udział członków w pracach p. w.

2) Wyrobienia tężyzny moralnej i fizycznej przy pomocy wychowania fizycznego i krzewienia sportów.

3) Podniesienia sprawności kolejnictwa polskiego przez uzupełnienie fachowego wykształcenia członków Organizacji.

4) Urabiania wzorowych obywateli przez pracę kulturalno-oświatową i społeczną.

Do realizacji tego programu Organizacja kieruje się następującymi drogami:

I. Przysposobienie Wojskowe.

Praca P. W. wśród pracowników kolejowych winna mieć do pewnego stopnia specjalny charakter i zgodnie z wyżej przytoczonem pismem P. U. W. F. i P. W. przedstawia się następująco:

Program P. W.

członków oddziałów K. P. W. zaliczonych do rezerwy i pospolitego ruszenia oraz niezdolnych do służby wojskowej.

Część I.

Postanowienia ogólne.

1) Celem przysp. wojsk. członków oddziałów K. P. W. jest utrzymanie w należytej sprawności duchowej, wojskowej i fizycznej, aby mogli należycie spełniać swe obowiązki na wypadek obrony Państwa, wzgl. częściowe przygotowanie do tego zadania.

2) Program niniejszy nie obejmuje uzupełnienia fachowo-kolejowego wyszkolenia, które winno być prowadzone według instrukcji Min. Komunikacji.

3) Duch szerokich rzesz obywateli stanowi o wartości moralnej wojska. Utrzymanie ducha gotowości ofiarnej służby dla Państwa, wyrabianie poczucia obowiązku służenia obronie Państwa i sprawie ogólnej jest naczelnem zadaniem oddziałów K. P. W.

Prace w tym kierunku prowadzi się drogą odczytów, urządzania uroczystości i obchodów oraz udziału w P. W.

Prace te prowadzi organizacja K. P. W. poza ramami niniejszego programu samodzielnie.

Część II.

Poszczególne przedmioty.

1) Wyszkolenie strzeleckie.

Cel: umiejętność posługiwania się bronią palną.

Zakres: a) przerabianie kolejnych strzelań karabinu wojskowego według programu B., strzelań szkolnych II-ej klasy strzeleckiej (dla tych, którzy odbyli służbę wojskową) według instrukcji strzeleckiej cz. I. — wzgl. wstępne wyszkolenie strzeleckie, strzelania z broni małokalibrowej, a następnie kolejne strzelania szkolne według programu A. strzelań szkolnych I-ej klasy strzeleckiej według instrukcji strzeleckiej cz. I. (dla tych, którzy nie odbyli służby wojskowej).

b) Wykłady: nauka o kb.: współdziałanie części, usuwanie zacięć, czyszczenie broni, konserwacja broni.

Teorja o strzale: tor pocisku, celowanie, tor pocisku a teren.

Udział w strzelaniach sportowych z kb. i kbk. małokalibrowych.

2) Wychowanie fizyczne.

Cel: utrzymanie sprawności fizycznej.

Zakres: a) gimnastyka metodyczna według systemu Linga oraz wojskowego Regulaminu Wych. Fiz., b) gry ruchowe i sportowe oraz poszczególne rodzaje sportów, c) sprawdzianem otrzymania sprawności i tężyzny fizycznej winno być zdobycie Państwowej Odznaki Sportowej.

Uwagi: Gimnastyka metodyczna może być prowadzona wyłącznie przez wykwalifikowanych instruktorów, w razie ich braku wych. fiz. ograniczyć należy do pkt. b. i c.

3) Elementy ogólnej wiedzy wojskowej.

Cel: utrwalenie wzgl. poznanie zasad służby wewnętrznej i organizacji wojska.

Zakres: a) elementy służby wewnętrznej w minimalnym zakresie, prawa i obowiązki żołnierza.

Zasady karności wojskowej, droga służbowa, odznaki stopni.

Służba wartownicza: obowiązki i zachowanie się wartowników,

b) organizacja wojska: ogólne pojęcia o organizacji piechoty, kawalerji, artylerji i lotnictwa. Podział terytorjalny państwa w czasie wojny, pas frontowy, etapowy i krajowy, c) transporty wojskowe: ładowanie, rozładowanie i zachowanie się w czasie jazdy.

4) Obrona przeciwlotnicza i przeciwgazowa.

Cel: umiejętność obrony biernej przeciwlotniczej i przeciwgazowej dla zachowania funkcjonowania kolei w czasie napadów lotniczo-gazowych.

Zakres: jak obowiązujące w tej dziedzinie wyszkolenie pracowników kolejowych określone przez Min. Komunikacji.

Uwagi: Ten punkt programu wypełnia się przez udział w ćwiczeniach i wykładach z tej dziedziny, organizowanych przez władze kolejowe.

Program P. W. członków K. P. W. w wieku przedpoborowym

Program szkolenia jest ściśle dostosowany do ogólnie obowiązujących programów P. W. młodzieży pozaszkolnej, z tem, że osiągnięcie II. stopnia P. W. winno dawać ulgi w służbie saperów kolejowych wg. norm obowiązujących w saperach i wojskach samochodowych, to znaczy późniejsze o dwa miesiące wcielenie.

Program P. W. Kobiecego

Program oparty jest ściśle na instrukcji P. U. W. F. i P. W. l. dz. 3774 Og. Org. z 1928 r. Poza wychowaniem fizycznem program ten przewiduje w dziale wychowania ogólno wojsk.:

1) Naukę służby (służba wewnętrzna i organizacja armji i w minimalnym zakresie musztra formalna).

2) Hygjenę i ratownictwo.

3) Obronę przeciwgazową i przeciwlotniczą.

4) Strzelectwo (nauka o broni, strzelania szkolne).

5) Służbę polową (terenoznawstwo, łączność, gry polowe).

II. Wychowanie fizyczne

Wychowanie fizyczne obejmuje wszystkie grupy członków K. P. W. i zawiera:

1) gimnastykę i gry ruchowe, wg. obowiązującego regulaminu W. F.

2) krzewienie sportów w gałęziach zależnych od warunków lokalnych.

Organizacja korzysta z poparcia miejscowych władz P. W. i W. F., które wyraża się w miarę możności w przydziale sal gimnastycznych, terenów sportowych, instruktorów wychowania fizycznego, przyborów sportowych i regulaminów.

Niezależnie od powyższego, w miarę rozwoju liczebnego i posiadanych środków, Organizacja będzie dążyła do samoistnego działania w tym zakresie przez organizowanie terenów sportowych, boisk, zakup własnych przyborów i t. p.

Organizacja przewiduje powołanie na Kursy Instruktorskie W. F. członków, posiadających w tym kierunku wystarczające kwalifikacje.

III. Praca kulturalno-oświatowa

Program tego działu przewiduje naukę o Polsce i zadaniach obywateli.

a) Nauka o Polsce ma na celu przyswajanie wiadomości z geografji i historji Polski, ogólnej organizacji państwa, stosunków wewnętrzno-politycznych i narodowościowych, oraz stosunku do innych mocarstw.

Dla bliższego poznania kraju należy organizować krajoznawcze wycieczki, zwiedzanie wystaw i t. p. Wycieczki takie należy zawsze poprzedzać odczytami i pogadankami o tych miejscowościach, które będą zwiedzane (rys historyczny, geografja, znaczenie polityczne i gospodarcze, osobliwości).

Przy omawianiu stanowiska prawnego obywatela poruszać stosunek do władz państwowych i samorządowych, oraz do współobywateli i wyjaśniać obowiązki, ciążące na każdym obywatelu Rzplitej—produktywność pracy, oszczędność, współdziałanie, karność społeczną.

Specjalnie uwzględniać należy znaczenie kolejnictwa dla państwa w czasie pokoju i wojny, oraz obowiązki ciążące na kolejarzach. Omawiać również rolę, jaką kolejnictwo odegrało w wojnie z Bolszewikami i Ukraińcami, przytaczając epizody bojów, w których kolejarze odznaczyli się.

b) Zapoznawanie członków z literaturą polską, celem podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia. Dostarczanie odpowiednich materjałów z czytelni i bibljotek publicznych, lub własnych, jeżeli istnieje możność ich założenia.

c) Propaganda współżycia towarzyskiego przez organizowanie przedstawień amatorskich, koncertów, połączonych z odczytami i pogadankami, uroczystych akademij z okazji świąt państwowych i narodowych, zabaw towarzyskich etc.

Takie imprezy należy organizować jaknajczęściej we własnym zakresie, lub w porozumieniu z innemi ideowo-pokrewnemi organizacjami, przyczem prócz własnych prelegentów i artystów pożądane jest zapraszanie odpowiednich osób z pośród sympatyków.

IV. Wykształcenie Fachowo-Kolejowe

Dla spełnienia jednego z najważniejszych celów Organizacji, jakim jest postawienie kolejnictwa polskiego na najwyższym poziomie sprawności, każdy członek K. P. W. winien:

a) opanować doskonale wiadomości teoretyczne i praktyczne, wymagane w jego dziale służby i odpowiadające zakresowi działania jego stopnia służbowego,

b) przez przygotowanie się teoretyczne i praktyczne dążyć do osiągnięcia zakresu wiedzy fachowej, która pozwoliłaby mu zająć wyższe stanowisko służbowe.

Aby odpowiedzieć powyższym wymogom, program przewiduje organizowanie wykładów w zakresie racjonalizacji pracy, ulepszeń technicznych i ogólnej organizacji kolejnictwa—przeznaczonych dla ogółu członków, ponadto przewiduje zorganizowanie specjalnych kursów dla tych, od których władze P. K. P. wymagają zdania egzaminu, celem podniesienia ich do wyższego stopnia służbowego.

Szczegółowy program tych kursów opracowuje Zarząd Główny w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji. Do czasu ukończenia tego programu należy rozpoczynać prace w tej dziedzinie w wyżej ustalonych ramach.

V. Bratnia Pomoc

Obok idei, jaka wiąże kolejarzy, zrzeszonych w K. P. W., Zarząd Główny dąży do zorganizowania w jaknajszerszym zakresie samopomocy koleżeńskiej, mającej za zadanie niesienie członkom pomocy moralnej i materjalnej. W tym celu utworzono „Bratnią Pomoc" mającą za zadanie:

1) występowanie wobec władz i urzędów z pisemnymi i ustnymi memorjałami, wnioskami, prośbami i interwencjami w obronie interesów członków w sprawach, wynikających z przynależności do Organizacji i stosunków służbowych, oraz wynikających z § 4 p. d. statutu.

2) Zakładanie i organizowanie kas samopomocy koleżeńskiej i spółdzielni budowlanych.

Wszelkie podania, zawierające prośby, skargi i zażalenia winni członkowie składać do swej najbliższej miejscowej władzy kolejowej, doręczając odpisy podań Bratniej Pomocy Ogniska.

Kierownik B. P. po otrzymaniu od petenta sprawy niezwłocznie przystępuje do jej rozpatrzenia i w razie uznania słuszności motywów interwenjuje u miejscowych władz.

Jeżeli z jakiejkolwiek przyczyny Zarząd Ogniska nie może tej sprawy załatwić na miejscu — przesyła ją do załatwienia Zarządowi Okręgu, podając jednocześnie powody, dla których sprawy nie załatwiono, wraz ze szczegółowo umotywowaną opinją, podpisaną przez prezesa i kierownika B. P. Zarząd Okręgu przystępuje do załatwienia tej sprawy u kompetentnych władz.

Do Zarządu Głównego mogą być przesyłane przez Zarządy Okregowe tylko te sprawy, które wymagają interwencji u Władz Centralnych.

Wszelkie sprawy, kierowane przez Ogniska i Okręgi do Zarządu Głównego muszą być przez nie dokładnie zbadane i zaopinjowane, gdyż za ścisłość podanych informacyj ponoszą całkowitą odpowiedzialność Kierownicy Bratniej Pomocy.

Do interwencji u miejscowych władz upoważnia się prezesów, lub kierowników B. P.

Opinje Zarządów winny być dodpisywane przez Prezesów i Kierowników B. P. pod pieczęcią Organizacji.

Stosunek władz K. P. W. do władz państwowych

1) W sprawach, dotyczących programu P. W. i W. F. Zarząd Główny otrzymuje wszelkie dyrektywy od Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Zarządy Okręgowe K. P. W. znoszą się w tych sprawach bezpośrednio z Okręgowymi Urzędami P. W. i W. F., istniejącymi przy każdem D. O. K. Poszczególne Ogniska pozostają w stałym kontakcie z rejonowymi, obwodowymi, względnie powiatowymi komendami P. W.

2) W sprawach dotyczących przeszkolenia fachowo-kolejowego otrzymuje Zarząd Główny instrukcje bezpośrednio z Ministerstwa Komunikacji, które przekazuje do wykonania Zarządom Okręgowym.

Zarządy Okręgowe zwracają się w ramach otrzymanych dyrektyw bezpośrednio do odnośnych Dyrekcyj K. P.

Ogniska K. P. W. odbierają dyrektywy wyłącznie od Zarządów Okręgowych.

3) W pracach kulturalno-oświatówych i społecznych Organizacja jest zupełnie autonomiczną. Wszelkie dyrektywy w tym zakresie wydaje Zarząd Główny do poszczególnych Zarządów Okręgowych, wzgl. rozsyła je w formie ogólnych komunikatów.

Instrukcja o prowadzeniu biurowości

1. **Protokół** organizacyjnego zebrania Ogniska K. P. W. jest formalnym aktem, związanym z założeniem Ogniska. Sposób wypełniania protokółu i warunki, wymagane do zorganizowania Ogniska, zawiera instrukcja organizacyjna, podana na odwrocie protokółu.

2. **Deklaracja** przystąpienia do K. P. W. jest podstawą przyjęcia na członka K. P. W. Wypełnia się ją w 3 egzemplarzach, przyczem część pierwsza, to znaczy personalja nowego członka i podpis, winny być wypełnione przez niego własnoręcznie. W rubryce „stosunek do wojskowości" winno być zaznaczone, czy wstępujący odbywał służbę wojskową w armji polskiej i w jakim obecnie pozostaje stosunku do wojska, a więc np: zaliczony do rezerwy, albo do pospolitego ruszenia. Kandydaci na członków, którzy służby wojskowej nie odbywali, zaznaczają: „zwolniony od służby wojskowej", „otrzymał odroczenie", względnie: „przedpoborowy".

W drugiej części umieszczone są podpisy trzech członków wprowadzających, z których conajmniej jeden musi być członkiem Zarządu Ogniska.

Podpisy te są równoznaczne z oświadczeniem, że kandydat jest im osobiście znany i że jego lojalność w stosunku do państwa nie budzi wątpliwości.

Sekretarz Ogniska wypełnia rubryki umieszczone w nagłówku, przyczem w rubryce „L. ew. (Ogniska)" stawia kolejny numer ewidencyjny Ogniska, natomiast rubrykę „Deklaracja Nr..." pozostawia niewypełnioną, gdyż wypełnia ją Zarząd Główny. Wszystkie trzy egzemplarze przesyła się przez Zarząd Okręgowy do Zarządu Głównego, który po zatwierdzeniu członka odsyła dwa egzemplarze, zatrzymując w aktach własnych jeden.

W rubryce „Uwagi" Zarząd Ogniska odnotowuje wszystkie ważniejsze dane, dotyczące funkcji członka w Organizacji, jak również jego specjalne umiejętności lub wyszkolenie, które w Organizacji mogą być wykorzystane, jak np. ukończenie kursu gazowego lub obrony przeciwgazowej, członek orkiestry i t. p., oraz wszystkie specjalności w dziedzinie uprawianych sportów.

3. **Ewidencję członków** stanowią deklaracje wszystkich członków, które zarówno w Okręgach, jak i Ogniskach winny być zebrane w od-

dzielnej teczce przyczem Okręgi grupują je Ogniskami.

4. **Książka zajęć** — to zbiór arkuszy z nagłówkiem „książka zajęć". Winna być prowadzona w każdem Ognisku i musi zawierać wyszczególnienie wszystkich zebrań, odczytów, wykładów i ćwiczeń w porządku chronologicznym np.:

Dnia	Od godz. do godz.	Rodzaj zajęcia	T R E Ś Ć	Ilość preleg.	obecn.
5 IV.	18—20	Odczyt	O znaczeniu obrony	N.N.	20.
8.IV.	17—19	Wych. Fiz.	Trening klubu piłki nożnej	N.N.	12.
10.IV.	18—19	Ćwicz. p. w.	Nauka o karabinie	N.N	18.

Książka zajęć jest podstawą do sporządzania miesięcznych sprawozdań i musi być prowadzona systematycznie na wszystkich zajęciach.

Pozostaje ona stale w Ognisku — odpowiedzialnym za jej prowadzenie jest sekretarz Ogniska.

5. **Sprawozdanie miesięczne Ogniska** obejmuje zawsze okres jednego miesiąca kalendarzowego, Winno ono być przesłane do Zarządu Okręgowego najpóźniej w dniu 6 każdego miesiąca. Odpis pozostaje w Ognisku i przechowywany jest w osobnej teczce.

W rubryce pierwszej należy podać faktyczną ilość członków w dniu 1 zeszłego miesiąca, zmiany (przybyło, ubyło) w ciągu miesiąca sprawozdawczego, oraz stan w dniu 1 bieżącego miesiąca; w rubrykach 1 — 6 podawać przeciętną ilość biorących udział w poszczególnych zajęciach, którą obliczyć należy na podstawie książki zajęć przez zesumowanie obecnych na wszystkich zajęciach danego działu w ciągu miesiąca i podzielenie tej cyfry przez ilość zajęć tegoż działu, np.: z działu kulturalno-oświatowego Ognisko miało 4 odczyty i pogadanki, na których ilość obecnych wynosiła: 18, 24, 16, 22 — suma: 80 : 4 = przeciętna ilość obecnych 20. Dalsze rubryki: „ad 1)" do „ad 6)" obejmują wyjaśnienia szczegółowe do cyfr podanych w rubrykach „1—6".

W rubryce: „ad 1)" co do nowoprzybywających członków można zaznaczyć: „Według załączonych deklaracyj", natomiast członków ubywających wyszczególnić imiennie z podaniem l. ew. deklaracji i powodów. W pozostałych rubrykach zawsze wyszczególnić ilość i rodzaj odbytych odczytów, wykładów lub ćwiczeń.

6. **Sprawozdanie miesięczne Okręgu** jest zestawieniem sprawozdań nadesłanych przez Ogniska i zawiera w pierwszej części jedynie cyfry podane w sprawozdaniach Ognisk, które należy zesumować.

Natomiast część druga „Ogólna ocena prac w Okręgu" powinna ujmować syntetycznie wiadomości, dotyczące postępu prac w poszczególnych dziedzinach, uzyskane już to na podstawie sprawozdań Ognisk, lub na mocy dokonanych przez prezesa Okręgu objazdów i inspekcyj. W tej części sprawozdania należy podkreślić, które dziedziny pracy cieszą się wśród członków większą popularnością, które zaś natrafiają na trudności i na jakie, w końcu w uwagach ogólnych należy wyróżnić Ogniska, okazujące szczególną żywotność, względnie wskazać te, w których praca nie postępuje i wymienić istniejące przyczyny.

Sprawozdania Okręgu winny być wysłane do Zarz. Gł. najpóźniej w d. 15, każdego miesiąca.

Odpisy sprawozdania pozostają w aktach Zarządu Okregowego i stanowią *ewidencję Ognisk Okręgu.*

7. **Kasowość**. Sprawozdanie kasowe umieszczone jest na odwrocie miesięcznego sprawozdania. Wypełnia je skarbnik Ogniska. Stan po zamknięciu kasowem d. 1. poprzedniego miesiąca i kwoty dochodów wpisuje w pierwszej kolumnie, zaś sumę w drugiej. Kwoty wydatków również wpisuje w pierwszej kolumnie, wyrzucając sumę w drugiej. Sumy wydatków i dochodów winny być zgodne z książką kasową, za co jest odpowiedzialnym skarbnik. Wydatki własne Ogniska należy wykazywać w rubrykach „Inne wydatki" w sposób sumaryczny, jak np.: „przybory kancelaryjne", „abonowanie czasopism", „przybory sportowe i t. p.

Wyszczególnienie dochodów i wydatków prowadzi skarbnik w *„książce kasowej"* (zwykła dwurubrykowa książka buchalteryjna.), w której winny być wpisane wszystkie obroty Ogniska. Wkładki członkowskie mogą być wpisane jedną pozycją: „wkładki członkowskie za miesiąc . . . . . 1929 r. przyjęte od 102. członków p|g kwitów NN.: . . . . "

Dowodami dla książki kasowej są kwity przychodowe i rozchodowe, które mają być przechowane razem z książką. Jako dowód opłaty wpisowego i składek służy grzbiet kwitarjusza.

Kwity przychodowe i rozchodowe winny być zaopatrzone w kolejny numer, oraz podpisy skarbnika i prezesa pod pieczęcią Organizacji

Kwity na pobrane wkładki winny być zaopatrzone w kolejny numer i podpis skarbnika pod pieczęcią Organizacji.

Przy pobieraniu wkładek członkowskich skarbnik wydaje kwit, wyszczególniając imię i nazwisko wpłacającego, wysokość wpłaconej kwoty i miesiąc, za który została uiszczona, oraz wyciskając specjalną pieczątkę w odpowiedniej rubryce „kontroli składek" legitymacji członkowskiej.

Uwaga. Za zgodne z faktycznym stanem rzeczy i terminowe sporządzanie i wysyłanie raportów jest odpowiedzialny sekretarz Ogniska wzgl. Okręgu, który obowiązany jest we właściwym czasie porozumieć się z kierownikami odnośnych działów.

Opracowane przez Zarząd Główny formularze przesyła się wraz z niniejszym Komunikatem. Sposób zamawiania tych druków w przyszłości ustalony będzie na Zjeździe prezesów Okręgów.

Okólnik do Zarządów Okręgów i Ognisk K. P. W.

Realizacja programu. Zarząd Główny wzywa Zarządy Okręgów i Ognisk do stopniowego realizowania nakreślonego w niniejszym Komunikacie programu. Przedewszystkiem należy wprowadzać w życie pracę P. W. i W. F.. porozumiewajac się w tym celu z Okręgowemi Urzędami P. W. i W. F., istniejącymi przy D. O. K. wzgl. z powiatowymi oficerami P. W.

Równorzędnie rozpocząć akcję w dziale kulturalno-oświatowym.

Należy czynić przedwstępne kroki dla zorganizowania w ciągu nadchodzącego sezonu letniego wycieczek krajoznawczych. poprzedzonych odpowiednimi odczytami i pogadankami, na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu. Zarząd Główny czyni zabiegi, celem uzyskania dla członków Organizacji kwater.

Droga służbowa. Zarząd Główny komunikuje, że Ogniska winny we wszystkich sprawach zwracać się jedynie do Zarządów Okręgów, które załatwiają je w obrębie D. K. P. Podania, kierowane wprost do Zarządu Głównego, będą zwracane do Zarządu Okręgowego, będą zwracane do Okręgów bez rozpatrzenia, co spowoduje niepożądaną zwłokę.

Okręgi nadsyłać będą do Zarządu Głównego tylko te sprawy, które wymagają decyzji lub interwencji Władz Centralnych.

Legitymacje. Prezydja Okręgów i Ognisk otrzymają legitymacje po przesłaniu do Zarz. Gł. fotografji o wym. 5 — 6 cm. dla ogółu członków. Legitymacje dla ogółu członków będą gotowe z końcem miesiąca.

Pieczęcie. Pieczęcie dla Okręgów są zamówione przez Zarząd Główny i zostaną wydane prezesom za zwrotem kosztów własnych.

Ogniska zamawiają pieczęcie we własnym zakresie p.g następującego opisu: pieczęcie podłużne o wym. 55 x 15 mm. składajęce się z trzech wierszy. W 1-ym nazwa Organizacji: K. P. W., w 2-im Zarząd Ogniska, w 3-im nazwa Ogniska, np.: Ostrów Wkp., lub Warszawa-Główna Osobowa, albo Katowice-Dworzec Przetokowy.

Wzór:

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe

Zarząd Ogniska

Katowice—Odcinek Sygnalizacyjny I.

Odznaka. Zarz. Gł. zaprojektował i zatwierdził odznakę dla członków K.P.W., jak na pierwszej stronie. Odznaka będzie wykonana z oksydowanego metalu, tarcza z inicjaiami K. P. W. — emaljowana. Wysokość odznaki — 25 mm.

Obecnie zamówiono pierwszą próbną partję, która ma być gotowa za cztery tygodnie. Kierownicy referatu Organizacyjnego zgłoszą ilościowe zapotrzebowania, celem ustalenia ogólnej wysokości żamówienia. Cena za 1 szt. metalową: zł. 3— srebrną zł. 6—.

Składki. Zarząd Gł. uchwalił nie ściągać w okresie organizacyjnym, t. j. do dnia 1 V.29 r. przypadających mu wpisowego i 25 proc. składek pozostawiając Okręgom wolną rękę co do wydatkowania wpłaconych przez członków składek. Stałą wysokość składek uchwali Zjazd Prezesów Okręgów.

Djety. Zarząd Gł. zezwala na wypłacanie z funduszów Okręgów i Ognisk djet w wysokości uchwalonej przez odnośne zarządy tym członkom. którzy są delegowani uchwałą odnośnych Zarz. na wyjazd w sprawach Organizacji.

Sprawozdania. Piersze sprawozdania z dotychczasowej działalności winny okazowo i być sporządzone za czas po d. 1. kwietnia r. b i wysłane na przepisowych blankietach do Zarządu Głównego w terminie do d. 15 IV. 29.

Wykaz Okręgów K. P. W.

Wykazy Ognisk zostaną podane w następnym Komunikacie.

I. Okręg Warszawa.

Tymczasowy Zarząd Okręgu, Warszawa, Foksal 13. m 21. Tel. 260-93.

P. O prezesa Okręgu jest p. Kazimierz Kogutowski.

II. Okręg Radom.

Funkcję Okręgu pełni Zarząd Ogniska w Radomiu, Adres — D. K. P.

Prezesem Ogniska wybrany został p. Edward Klawe.

III. Okręg Wilno.

Organizację prowadzi prezes Ogniska Wileńskiego, p. Michał Puchalski. Adres — D. K. P. Wł. Kontroli Dochodów, pok. 23.

IV. Okręg Poznań.

Zarząd Okręgu, wybrany na Zjeździe Delegatów w d. 15 II. 29.

Prezes: p. Tytus Nedbal.

Adres: D. K. P. pok. 19.

V. Okręg Katowice.

Zarząd Okręgu, wybrany na Zjeździe Delegatów w d. 26. II. 29.

Prezes: Dyr. Wł. Eksploatacyjnego, p. Wąsik.

Adres: D. K. P. pok. 220.

VII. *Okręg Kraków.*

Komitet Organizacyjny. Prezes: mgr. Włodzimierz Gorzecki, kier. Działu Osobowego.

Vice-prezes: nacz. Polman, nacz. st. Kraków.

VIII. *Okręg Lwów.*

Tymczasowy Zarząd Okręgu: D. K. P. Zygmuntowska 1.

P. O. prezesa Okręgu jest p. Ferdynand Koehler, kier. Dz. Statystyki.

IX. Okręg Stanisławów.

Funkcję Okręgu pełni Zarząd Ogniska w Stanisławowie.

Prezes: inż. Stanisław Dziekoński.
Adres: Stanisławów 2. Budynek Sekcyjny.

Każdy kolejarz, czujący się Polakiem, powinien należeć do Kolejowego Przysposobienia Wojskowego!

Z życia Okręgów i Ognisk

DYREKCJA KOLEI PAŃSTWOWYCH W KATOWICACH
Zarząd Okręgowy Kolejowego Przysposobienia Wojskowego
Nr. Dz. 11.H. — 12.29 P. W.
W sprawie: stanu organizacyjnego K. P. W.

Katowice. dn. 19.I 1929

Do
Wszystkich miejsc służbowych
Okręgu D. K. P.-Katowice

W roku ubiegłym powstała na terenie tutejszej D. K. P. organizacja „Kolejowego Przysposobienia Wojskowego“, mająca na celu krzewienie działalności moralnej i fizycznej pod względem wojskowym i społeczno-państwowym wśród pracowników kolejowych. *Dzięki zainteresowaniu pracowników akcja organizacyjna postępuje w szybkiem tempie naprzód* i obecnie stadjum organizacji jest tak dalece rozwinięte, że już w przyszłym miesiącu będzie zwołany *Walny Zjazd delegatów wszystkich ognisk celem dokonania wyboru Zarządu Okręgowego K. P. W.* i ułożenia programu pracy na przyszłość. Wobec tego pracę organizacyjną należy przyśpieszyć tak, by z końcem stycznia b. r. we wszystkich miejscach służbowych poszczególnych Oddziałów ogniska takie istniały.

W związku z powyższem Oddziały i Kier. Kol. Śląsk. prześlą do „Komitetu Wykonawczego K. P. W.“ Dyrekcja pokój 220 — *sprawozdania z dotychczasowego stanu organizacji.*

Jednocześnie należy przesłać protokóły zebrań organizacyjnych, deklaracje przystąpienia do K. P. W. i deklaracje, wyrażające zgodę na płacenia składek miesięcznych.

Miejsca służbowe prześlą protokóły i deklaracje do swych Oddziałów. te zaś wraz z całym materjałem prześlą je do D. K. P. pokój 220 na ręce p. Charnasa w terminie nieprzekraczalnym do dnia 5-go lutego b. r.

Prezes
Dyrekcji Kolei Państwowych
w Katowicach.
(—) *Dobrzycki.*

Pierwszy Walny Zjazd Delegatów Ognisk K. P. W. w Katowicach

Dnia 26 lutego r. b. w sali konferencyjnej Dyrekcyj P. K. P. w Katowicach odbył się pierwszy walny zjazd delegatów Ognisk Kolejowego Przysposobienia Wojskowego Okręgu katowickiego.

Na zjazd przybył delegat p. Ministra Komunikacji radca Henisz, Prezes Zarządu Głównego K. P. W. Starzak, Prezes dyrekcji katowickiej P. K. P. inż. Dobrzycki, jego zastępca inż. Niebieszczański, zastępca delegata Sztabu Głównego przy D. K. P. Katowice kpt Karpowicz, naczelnicy wydziałów i t. d. oraz 240 delegatów z 66 Ognisk.

Obrady zagaił prezes dyrekcji inż. Dobrzycki, który przywitawszy delegatów i gości, podkreślił ofiarność i patrjotyzm kolejarzy górnośląskich i gorąco zaapelował do delegatów, aby rozpoczęte dzieło doprowadzili do końca i stworzyli silną i potężną organizację.

Prezes Starzak w dłuższem przemówieniu przedstawił cel powstania organizacji i jej program oraz nakreślił schemat prac z podziałem szczegółowym na referaty, działy i sekcje.

Radca Henisz przemówił do zebranych w imieniu p. Ministra Komunikacji, oświadczając, iż p. Minister współdziała z K. P. W. i z radością obserwuje jego szybki rozwój.

Po przemówieniach przystąpiono do wyboru Zarządu Okręgowego, liczbę członków którego podniesiono do 13 osób. Wybrani zostali przez aklamację: Dyr. Wąsik—prezes, dyr. Peczke, Charnas, Biczysko, Zimon, Dola, Łukomski, Józek, Murek, Lyska, Sośnierz, Wilczek i Janota.

Następnie przy hucznych oklaskach odczytano tekst depesz hołdowniczych do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Marszałka Piłsudskiego, Premjera Bartla, Ministra Kühna i Wojewody Grażyńskiego:

„Walny Zjazd Delegatów Ognisk Kolejowego Przysposobienia Wojskowego z okręgu D. K. P. Katowice przesyła Panu Prezydentowi wyrazy głębokiej czci i hołdu wraz z wyrazami szczerego

zapewnienia, że pracownicy kolejowi tutejszego Okręgu będą stać czujnie na straży granic Rzeczypospolitej".

„Walny Zjazd delegatów Ognisk Kolejowego Przysposobienia Wojskowego z Okręgu D. K. P. Katowice przesyła swemu ukochanemu Wodzowi wyrazy głębokiej czci oraz zapewnienie, że rzucone przez Niego hasła i ideały wszelkiemi siłami krzewić i popierać będą w ramach nowej organizacji".

„Walny Zjazd delegatów Ognisk Kolejowego Przysposobienia Wojskowego z Okręgu D. K. P. Katowice przesyła Ci, Panie Premjerze, wyrazy szczerego zapewnienia, że zorganizowani i świadomi swych zadań kolejarze górnośląscy tak jak dotychczas pracować będą sumiennie w kierunku jaknajdoskonalszego usprawnienia kolejnictwa Rzeczypospolitej".

„Walny Zjazd delegatów Ognisk Kolejowego Przysposobienia Wojskowego z Okręgu D. K. P. Katowice przesyła Ci, Panie Ministrze, szczere zapewnienia, że zorganizowani pracownicy kolejowi Górnego Śląska stać będą twardo na swych odpowiedzialnych posterunkach pracy i dbać będą o dobre imię Kolei Polskich.

Walne Zebranie delegatów prosi Cię, Panie Ministrze, jaknajuprzejmiej o wzięcie w opiekę nowej naszej organizacji, mającej na celu jaknajdoskonalsze przygotowania kolejnictwa polskiego do wykonywania swych obowiązków służbowych w czasie pokoju, a w szczególności na wypadek wojny".

„Walny Zjazd delegatów Ognisk Kolejowego Przysposobienia Wojskowego z Okręgu D. K. P. Katowice w liczbie 240 delegatów, łącząc się z całem społeczeństwem polskiem na Górnym Śląsku, przesyła Ci, Panie Wojewodo, wyrazy głębokiego uznania i podzięki za niezmordowaną, a wielce owocną pracą dla dobra ludu śląskiego.

Zorganizowani pracownicy kolejowi z całem uznaniem przyjmują zawsze wszelkie Twe poczynania, Panie Wojewodo, mające na celu podniesienie dobrobytu szerokich mas pracujących na G. Śląsku, a przez to wzmożenie idei państwowości polskiej w naszem Województwie".

Pozatem jednomyślnie uchwalono następującą rezolucję: „Zebrani delegaci stwierdzają konieczność istnienia Kolejowego Przysposobienia Wojskowego, jako organizacji odgrywającej wybitną rolę w przysposobieniu kolejarzy wszystkich gałęzi służby na wypadek mobilizacji, jak również w udoskonaleniu się w kolejnictwie w czasie pokoju.

Walny Zjazd delegatów wzywa wszystkich kolejarzy, którym dobro Państwa i kolejnictwa polskiego w pierwszym rzędzie leży na sercu, do gremjalnego wstępowania w szeregi K. P. W.

Walny Zjazd dziękuje Panu Prezesowi Dyrekcji Kolejowej inż. Dobrzyckiemu za trudy, poniesionie przy organizowaniu K. P. W. i wyraża nadzieję że praca wyda pożądane rezultaty.

Walny Zjazd prosi Pana Prezesa Dyrekcji Kolejowej i miarodajne czynniki przełożone o stałą opiekę nad młodą organizacją; ze swej strony Walny Zjazd przyrzeka, że dołoży wszelkich sił i starań, aby nowopowstała organizacja zjednoczyła wszystkich pracowników kolejowych dla dobra kraju i jego obywateli".

Po dyskusji Walny Zjazd nadał Prezesowi Dobrzyckiemu godność prezesa honorowego.

Na zakończenie po ustaleniu wysokości składek nad 20 groszy miesięcznie, obowiązujących do 1 maja r. b., zabrał głos dyr. Wąsik, dziękując za wybór i apelując do członków Zarządu i delegatów, aby gorliwą pracą przyczynili się do urzeczywistnienia szczytnych haseł, jakie K. P. W. ma swym programie.

Kolejarze Dyrekcji Katowickiej w hołdzie Marszałkowi Piłsudskiemu

Z okazji Imienin Marszałka Piłsudskiego we wszystkich miejscowościach Dyrekcji Kolejowej Katowickiej, gdzie istnieją oddziały Kolejowego Przysposobienia Wojskowego, odbyły się uroczyste obchody ku czci Budowniczego Państwa Polskiego.

Dnia 17 marca r. b. w Katowicach odbyło się nabożeństwo, w którem brały udział Ogniska: dworzec osobowy i odcinek sygnałowy z orkiestrą kolejową.

W poniedziałek 18 marca w godzinach wieczorowych w większych miejscowościach odbyły się capstrzyki z udziałem wojska, K. P. W. i innych organizacyj. Capstrzyki urządzone zostały w Katowicach, Królewskiej Hucie, Tarnowskich Górach, Siemianowicach, Lublińcu, Katowicach-Ligocie, Rybniku, Wodzisławiu, Żorach, Chebziu i Mysłowicach, gdzie K. P. W. występowało z własną orkiestrą kolejową.

Uroczyste akademje odbyły się w Katowicach-Ligocie, Królewskiej Hucie, Siemianowicach, Mysłowicach, Chebziu, Tychach, Tarnowskich Górach, Lublińcu, Bobrownikach, Wodzisławiu, Suminie, Murckach, Imielinie, Hajdukach, Brzezince, Piotrowicach, Maciejkowicach, Nowym Bytomiu, Chorzowie, Brzezinach, Rybniku, Orzeszu, Żorach, Mikołowie, Pawłowicach, Knurowie, Rydułtowach, Lubomli, Czerwionce, Przewie i w Olzie.

Pozatem Ognisko Tarnowskie Góry-dworzec brało udział w sypaniu kopca Marszałka Piłsudskiego w Radzienkowie.

Dnia 23 marca w Szopienicach odbyła się akademja ku czi Dostojnego Solenizanta. Po odegraniu Pierwszej Brygady i Wiązanki Pieśni Legjonowych, p. Bogda wygłosił przemówienie o życiu i czynach Wodza Narodu. Na zakończenie odbyła się wielce urozmaicona część koncertowa.

Zjazd delegatów K. P. W. Dyrekcji Poznańskiej

Dnia 15 lutego r.b. w gmachu Poznańskiej Dyrekcji Kolejowej odbył się zjazd 52 delegatów ognisk K. P. W. okręgu poznańskiego.

Obrady zagaił prezes Dyrekcji inż. Ruciński, witając uczestników zjazdu i życząc owocnej i twórczej pracy organizacyjnej w Kolejowem Przysposobieniu Wojskowem.

Na przewodniczącego zjazdu powołano prezesa ogniska K. P. W. przy D. K. P. nacz. Łukaszewicza, a do prezydjum p. Jamrozego — sekretarz oraz pp. Obarę i Kurzawskiego ze Skalmierzyc jako asesorów.

Przewodniczący udzielił głosu p. Nedbalowi, który wygłosił referat o celach K. P. W. i organizacji w Dyrekcji Poznańskiej, gdzie utworzono już 14 Ognisk.

Następnie odbyły się wybory komisji matki, do której weszli pp.: nacz. Pospischil jako przewodniczący oraz Obaro, Garstecki, Reszelski, Tylewicz, Kurzawski i Świgoń jako członkowie.

Podczas obrad komisji matki wygłosił referat prezes Zarządu Głównego K. P. W. kpt. Starzak z Warszawy, który w jędrnem i treściwem przemówienu przedstawił szczytny cel organizacji K. P. W. w kolejnictwie jako przyszłej gwarancji zabezpieczenia obrony Państwa.

Po dyskusji dokonano wyboru Zarządu Okręgowego K. P. W. Prezesem wybrany został nacz. Tytus Nedbal, członkami zaś pp. Jamrozy, Lewicki, Stroiński (Dyrekcja Kolei), Tylewicz, Czarnecki (Główne Warsztaty), zawiadowca stacji Wojciechowski, Mrowiec (Służba Drogowa) i Nowak (Służba Parowozowni). Do komisji rewizyjnej weszli: pp. zast. nacz. Winter, Demarczyk i maszynista p. Wodny z Ostrowca.

Po podziękowaniu nacz. Nedbala za wybór i zaapelowaniu do członków Zarządu o gorliwą i twórczą współpracę, odbyła się ożywiona dyskusja, na zakończenie której prezes Starzak udzielił informacji i wyjaśnień.

Zjazd delegatów ognisk K. P. W. w Poznaniu był dowodem, że na terenie Dyrekcji Poznańskiej Kolejowe Przysposobienie Wojskowe intensywnie się rozwija, pracując dla dobra kolejnictwa polskiego i Rzeczypospolitej.

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe w Poznaniu ku czci Marszałka Piłsudskiego

W przeddzień Imienin Wodza Narodu, Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego dnia 18 marca r. b. w Dyrekcji Poznańskiej P. K. P. odbyła się uroczysta akademja ku czci Dostojnego Solenizanta, zorganizowana przez ognisko dyrekcyjne K. P. W. pod protektoratem Prezesa Dyrekcji inż. St. Rucińskiego.

Akademję przy niezwykle licznym udziale uczestników zagaił Prezes Ogniska naczelnik Łukaszewicz, który podkreślił zgodność celów K. P. W. z ideologją i czynami Marszałka Piłsudskiego. Naczelnik Łukaszewicz przemówienie swe zakończył okrzykiem na cześć Budowniczego Państwa. Okrzyk ten zgromadzeni wśród ogólnego entuzjazmu powtórzyli kilkakrotnie.

St. asesor kolejowy Władysław Witek wygłosił następnie referat o życiu i czynach Marszałka Piłsudskiego, od pierwszych Jego prac konspiracyjnych aż do stworzenia Organizacji strzeleckich i wyprowadzenia na bój Legjonów, które stanowiły pierwsze oddziały Wojska Polskiego po kilkunastu dziesiątkach lat niewoli. Mówca scharakteryzował następnie Marszałka Piłsudskiego jako Naczelnika Państwa i obecnego kierownika nawy państwowej, Jego niepospolite zalety jako organizatora, polityka i wodza.

W części koncertowej wzięła udział orkiestra i chór urzędników Dyrekcji oraz pp. Owczarenko, Herbert i p. Hanna Dziewińska, była artystka opery poznańskiej.

Wizytacja K. P. W. w Łodzi przez pana ministra komunikacji inż. Alfonsa Kühna

W grudniu ub. roku Minister Komunikacji Inż. A. Kühn wraz z Dyrektorami Departamentów i Prezesem Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej, Inż. Bienickim, przybył na inspekcję do Łodzi.

Pociąg Pana Ministra zatrzymał się przed parowozownią Łódzką, którą Pan Minister Kühn zwiedził w otoczeniu przedstawicieli władz.

Podczas gdy Pan Minister zwiedzał porowozownię, na placu przy wieży ciśnień ustawił się oddział Kolejowego Przysposobienia Wojskowego i Straż ogniowa.

Pan Minister opuszczając parowozownię, skierował się do ustawionych oddziałów i odebrał raport od prezesa Ogniska Łódzkiego K. P. W. kol. Godlewskiego, który zameldował stan oddziałów, oraz zdał sprawozdanie z działalności na terenie Łodzi. Po odebraniu raportu i wysłuchaniu sprawozdania Pan Minister zwrócił się do członków Ogniska z przemówieniem, podkreślając doniosłość zadań, jakie K. P. W. ma w swoim programie i zachęcając do energicznej i wytrwałej pracy, następnie zaś informował się o warunkach, w jakich Ognisko pracuje, o stosunku władz do organizacji, kończąc swe przemówienie życzeniami rozwoju dla K. P. W.

Oddział pod komendą ob. Pierzchały stanął na baczność, poczem Pan Minister, kończąc przegląd, przeszedł przed frontem.

Okręg Krakowski K. P. W.

Dnia 6 marca r. b. odbyło się w Krakowie zebranie Komitetu organizacyjnego K. P. W. Po zapoznaniu się ze statutem jednomyślnie uchwalono powołać do życia Kolejowe Przysposobienie Wojskowe na terenie okręgu Krakowskiej Dyrekcji Kolejowej P. K. P.

Do zarządu komitetu organizacyjnego powołani zostali: pp. Mgr. Gorzecki — przewodniczący, Polman — zastępca przewodniczącego, Myśliwiec — sekretarz, Makowski — zastępca sekretarza, Chruścicki — skarbnik i Kruk — zastępca skarbnika.

Do Komisji rewizyjnej powołano: pp. Gątka, Schieberla i Sierpinę. Pozatem do Komitetu organizacyjnego kooptowano jako drugiego zastępcę sekretarza p. Derenia oraz inż. Polimączyńskiego, Żagardłowicza i dr. Hana.

Prezydjum komitetu przedstawiło się prezesowi Dyrekcji Krakowskiej P. K. P., inż Gronow-

skiemu, który przyrzekł swe poparcie, ofiarowując do dyspozycji Organizacji drukarnię kolejową celem wydrukowania odezw, programów pracy i t. d.

Zjazd delegatów ognisk celem wyboru Krakowskiego Zarządu Okręgowego K. P. W. odbędzie się prawdopodobnie w kwietniu r. b.

Okręg Radomski K. P. W.

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe, ogarniając swą działalnością teren całego Państwa, posiada już swe placówki na terenie całej Dyrekcji Radomskiej P. K. P. Na skutek odezwy Zarządu Głównego K. P. W. zawiązało się ognisko w Radomiu, któremu powierzono sprawowanie funkcyj zarządu okręgowego. Równocześnie we wszystkich większych skupieniach kolejarzy zaczęły powstawać ogniska, które natychmiast po ukonstytuowaniu się przystąpiły do pracy.

Urzeczywistniając zadania, jakie są przewidziane w statucie K. P. W., ogniska brały również czynny udział w obchodach i uroczystościach, organizowanych z okazji rocznic narodowych, a ostatnio z racji imienin Budowniczego Państwa i Wodza Narodu, Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

W kwietniu r. b. odbędzie się w Radomiu Zjazd delegatów ognisk, na którym wyłoniony zostanie zarząd okręgowy.

Akademja K. P. W. w Kowlu ku czci Marszałka Piłsudskiego

Ognisko K. P. W. w Kowlu urządziło w dniu 19 marca r. b. w teatrze „Świt" uroczystą akademję ku czci Marszałka Piłsudskiego.

Do zgromadzonych członków K. P. W., którzy wypełnili salę po brzegi, przemówił ob. Skowroński, przedstawiając życie i czyny Twórcy Niepodległego Państwa Polskiego Po okrzyku na cześć Komendanta, entuzjastycznie powtórzonym przez zebranych, orkiestra odegrała Pierwszą Brygadę.

Następnie członkowie K. P. W. odegrali 4-aktówkę p. t. „Więzień Magdeburga", przyjętą przez uczestników akademji burzliwemi oklaskami.

Referat o roli Marszałka Piłsudskiego w Polsce wygłosiła p. dyr. Marynowska. Orkiestra odegrała „Naprzód Drużyno Strzelecka".

Na zakończenie ob. Wala zadeklamował wiersz p. t. „Polska", poczem rozległy się dźwięki Hymnu narodowego.

Akademja ta była dowodem szczerych uczuć, jakiemi kolejarze kowelscy darzą Marszałka Piłsudskiego.

ODEZWA

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach

Kolejarze!

W roku ubiegłym powstała organizacja *„Kolejowego Przysposobienia Wojskowego"*, która przez uprawianie wszelkiego rodzaju sportów i krzewienie zamiłowania do ćwiczeń fizycznych, przez kształcenie swych członków pod względem wojskowym i społeczno-państwowym, dąży do stworzenia silnej organizacji pracy, zabezpieczającej nienaruszalność naszych granic.

Obowiązkiem każdego pracownika kolejowego jest współdziałanie z władzami rządowemi dla wzmocnienia organizacji wewnętrznej Państwa, przeciwdziałanie wszelkim zakusom zewnętrznym i wewnętrznym, szkodliwym dla kolejnictwa, a tem samem i Państwa, oraz wspieranie każdej pracy do powyższych celów zdążającej. Takie zadania, takie cele wytknęła sobie organizacja „Kolejowego Przysposobienia Wojskowego". W tych pracach i zadaniach winniście Wy, Kolejarze, wziąć wszyscy udział i jednolicie przystąpić do powyższej organizacji.

Przez takie pojmowanie swych obowiązków zgodnie z najwyższą zasadą

„wszystko dla dobra służby"

a tem samem

„dla dobra Państwa"

staje się kolejarz polski w czasie pokoju przedstawicielem najszczytniejszej idei państwowej i współtwórcą ładu i porządku wewnętrznego, a na wypadek mobilizacji karnym członkiem Organizacji, stworzonej dla bezpieczeństwa i obrony najcenniejszego skarbu, jakim jest niepodległość narodu.

Doceniając ogromną wartość organizacji „Kolejowego Przysposobienia Woskowego" dla dalszych losów naszego Państwa, zwracam się do Was, Kolejarze, zachęcając do jaknajliczniejszego organizowania się i zakładania ognisk „Kolejowego Przysposobienia Wojskowego".

Prezes Dyrekcji Kolei Państwowych

(—) *Inż. Dobrzycki.*

Sekretarz: **K. Nowaczek**

Prezes Zarządu Gł. K. P. W. **Wł. Starzak**

Zakłady Graficzne i Składy Materjałów Piśmiennych W. Maślankiewicz i F. Jabczyński, Nowogrodzka 17. Telefon 29-66.